

Stichting Familiearchief De Clercq

Nieuwsbrief

Nr. 13, Maart 2001

Aan de Stichters en Donateurs,

Waarde familieleden,

Het is ons streven om de FadeC Nieuwsbrief altijd kort vóór de Kerstdagen bij u op de deurmat te laten vallen. Zo hopen wij dat u alle tijd en rust heeft om zich te verdiepen in hetgeen wij over onze familie en haar geschiedenis te melden hebben. Deze editie bereikt u echter, door omstandigheden, veel later. De lente is aangebroken, al heeft de winter zich nog niet geheel gewonnen gegeven.

Toch had de redactie het ditmaal eenvoudiger dan andere keren, omdat wij veel en waardevolle kopij mochten ontvangen van onze oudvoorzitter Willem Adriaan de Clercq. Naast een tekst over een voorgenomen pilotproject, met betrekking tot het dagboek van de bekende 'improvisator' Willem de Clercq, heeft hij het op zich genomen om korte levensbeschrijvingen te geven van zijn grootouders en hun nakomelingen. Hiermee staat hij overigens in een traditie. In de oorlogsjaren heeft Samuel de Clercq [XIII n.2, 1876-1962] zijn familieleden opgeroepen om gegevens over henzelf en hun voorgelacht op papier te zetten. Enkel en hebben hieraan gehoor gegeven, waardoor nu allerlei belangwekkende gegevens bewaard zijn gebleven, die anders zeker zouden zijn vergeten. Wij zijn dan ook bijzonder blij met het initiatief van Willem Adriaan en hopen van harte dat dit voorbeeld anderen zal inspireren hetzelfde te doen.

Deze nieuwsbrief bevat de volgende bijdragen:

1. Mutaties en aanvullingen Familieboek 1992
2. Adreswijzigingen
3. Schenkingen aan het familiearchief
4. Het onderzoek in Vlaanderen
5. Adriaan de Clercq en Louise s' Jacob en hun nageslacht, met echtgenoten
6. 'Pilotproject 1811-1822' dagboek Willem de Clercq
7. Scribenten blijven welkom

1. Mutaties en aanvullingen Familieboek 1992

Geboren:

- p. 8: **Martijn Govert de Clercq**, geb. Amsterdam 28 juni 2000, dr. van Daniël Cyril [XVIa.5] en Gwendolyn Meijer.

2. Adreswijzigingen

- p. 8: **Daniël Cyril de Clercq** [XVIa.5], Lisserweg 491, 2165 AS Lisserbroek (de Olmenhorst)
- p. 8: **Sarah de Clercq** [XVIIb.1], Da Costakade 52-I, 1053 WN Amsterdam
- p. 8: **Karin de Clercq-Elmenhorst** [XVIIe], De Villa, apt. 3, Kennemerweg 24, 2061 JH Bloemendaal
- p. 21: **Willem de Clercq** [XVIIh], Chris de Jongstraat 8, 2321 JN Leiden

3. Schenkingen aan het familiearchief

In de vorige nieuwsbrief meldden wij de schenking van een aantal stukken aan ons familiearchief, door de kinderen van wijlen Louise Reynvaan, weduwe van Sam Hingst. Hun vader, een zoon van Jelle Hingst en Petronella de Clercq [XIIIIn.3, 1877-1952], had altijd grote belangstelling gehad voor zijn voorgeslacht aan moederszijde. Daarom mocht hij bij het overlijden van zijn kinderloze oom Samuel de Clercq [XIIIIn.2, 1876-1962] diverse belangwekkende stukken uit diens nalatenschap ontvangen. De kinderen Hingst vonden dat veel van die zaken nu weer terug moesten naar de De Clercqen en een plek hoorden te krijgen in ons familiearchief.

Die eerste schenking kreeg vorig jaar tweemaal een vervolg. In april mocht ik bij de oudste dochter Gepke Hingst een doos in ontvangst meenemen, met daarin keurig in mappen geordende papieren en enkele bijzondere documenten. Hiervan wil ik noemen: gegevens over en afbeeldingen van portretten en huizen van De Clercqen, diverse oude foto's van Samuel en diens ouders, aantekeningen over schenkingen die door de familie zijn gedaan aan musea en andere instellingen. De meer bijzondere objecten zijn twee alba amicorum en een schetsboek van Joannes de Clercq [XIIg.2, 1842-1867], alsook een schetsboek van diens jongere broer Gijsbert de Clercq [XIIIo, 1850-1911].

Meer recentelijk kwam Gepke Hingst bij mij thuis, om nog iets curieus af te geven dat zij gevonden had, te weten een reeks van negentien met lintjes aan elkaar geknoopte kaartjes, waarop oude, op textiel gedrukte en later uitgeknipte bloempatronen zijn gelijmd. Het bijzondere van dit op zich niet hoogstaande stukje nijverheid, is dat deze textielen hoogstwaarschijnlijk afkomstig zijn van de katoendrukkerij "Overtooms Welvaren", waarvan eerst Pieter de Clercq Jacobsz. [Xc, 1748-1802] en later diens zoon Jacob de Clercq [Xc.2, 1773-1827] directeur-eigenaar was. Over deze katoendrukkerij aan de Amsterdamse Overtoom maakte ik al eerder gewag en het is nog altijd mijn voornemen om over de boeiende geschiedenis ervan een artikel te schrijven. Een verzameling ontwerptekeningen van dessins die in deze fabriek werden gedrukt (geschonken door de familie, nu in het Rijksmuseum) worden beschouwd als zeer zeldzame en daarmee waardevolle overblijfselen van de ooit bloeiende Nederlandse katoendrukindustrie. Dat nu ook deze knipsels boven water zijn gekomen, is daarom vrij bijzonder. Ze zijn veilig opgeborgen in het archief; bovendien heb ik toegezegd over deze

vondst contact op te nemen met de conservator textiel van het Rijksmuseum.

[DCdC, febr. 2001]

4. Het onderzoek in Vlaanderen

Door toenemende drukte, van werk en gezin, blijft mij steeds minder tijd over voor het onderzoek naar onze vroegste Vlaamse familiegeschiedenis. Toch ben ik vorig jaar januari nog eens een aantal dagen naar Gent afgereisd om nieuwe gegevens op te duiken uit de archieven aldaar. Daarin werd ik bijgestaan door Katrien Moermans, een studente Middeleeuwse geschiedenis.

Deze keer heb ik mij er hoofdzakelijk op gericht het huizenbezit van de familie beter in kaart te brengen. Hieronder zal ik uiteenzetten wat daarover nu bekend is geworden. Mocht u eens in Gent verblijven - en zulks beveel ik natuurlijk eenieder aan -, dan kunt u met deze tekst en bijgaande kaart in de hand een wandeling door die mooie stad maken en de plaatsen bezichtigen waar ooit onze voorouders gewoond hebben. Daarbij moet wel gezegd dat slechts met levendige fantasie en een groot voorstellingsvermogen men iets van een historische sensatie zal kunnen ervaren, want op de desbetreffende plekken herinnert helaas vrijwel niets meer aan hoe het er in de late Middeleeuwen moet hebben uitgezien.

Zoals men in de vorige editie van de nieuwsbrief kan lezen, is komen vast te staan dat de nu oudst bekende stamvader van ons geslacht, Denijs de Clerc, woonde in de kleine plattelandskern Erondegem, enkele kilometers ten westen van het stadje Aalst. Vóór 1396 moet hij hier zijn overleden. Twee van Denijs' zoons, Goessin en Pieter de Clerc, hebben zich enkele jaren daarna gevestigd in Gent.

Goessin († 1421) was roodverver van beroep; zijn ververij en woonhuis waren gelegen in een buurt waar veel ververijen stonden, namelijk "bij de Freremineuren", het klooster van de Franciscaner minderbroeders, waar tegenwoordig het Paleis van Justitie staat. Vlak daarbij, bij de Freremineurenbrug (de huidige Recolettenbrug) over de Leie, bezat hij zelfs nog een tweede ververij. Delen hiervan had hij in 1411 gekocht samen met zijn schoonmoeder. Voorts bezat Goessin nog een huis in de

Heilige Geeststeeg, naast de Waalse school, en enkele stukken grond in de aan Erondegem grenzende parochie Erpe.

Ook Pieter de Clerc († 1439) was roodverver; wellicht exploiteerde hij samen met Goessin de twee genoemde ververijen. Doch op 20 juni 1420 werden Pieter en zijn echtgenote Katheline Rommels zelf eigenaars van een ververij met alle toebehoren. Deze was gevestigd in een tamelijk groot hoekhuis, aan de zuidoostkant van het Borrestraatje (het huidige Jodenstraatje), waar het kruist met de Nederscheldestraat. De vorige eigenaar, de priester Gillis Wayberch, had het geheel van de hand gedaan tegen een jaarlijkse lijfrente van vier ponden, ten lijve van zichzelf en zijn tante Agnees sQuinkers, die non was in het St. Clara-klooster. Elk kwartaal diende aan hen één pond te worden betaald. Voorts rustte op het huis nog een rente voor de heiligegeest en de Onze-Lieve-Vrouw op de Rade van St. Jans. Indien Wayberch en zijn tante nog lang hebben geleefd, betrof het een kapitale koopsom.

Dit huis met de ververij in het Borrestraatje is voor de familiegeschiedenis van bijzonder belang, omdat het zeker vijf generaties, tot het einde van de 16de eeuw, in de familie is gebleven. Op zeker moment, vermoedelijk niet lang na het overlijden van Pieter, werd het niet meer als ververij gebruikt. Later werd het gesplitst en sindsdien omschreven als twee huizen. Als bijzonderheid kan worden vermeld dat tussen dit familiehuis en het aanpalende in de Nederscheldestraat eeuwenlang een nis is geweest, met een unieke gotische Mariakapel. Deze is in de loop van de vorige eeuw helaas spoorloos verdwenen.

Het familiehuis keek uit over de rivier de Schelde; gedurende de gehele middeleeuwen was dit deel van de oever een belangrijke aanlegplaats. Aan de rivier, recht tegenover het huis, stond een opvallend houten gebouw: de grote watermolen van de stad, waarin graan werd gemalen. Smakelijk detail: naar verluid trok de meelstof die hier in het water viel massa's riviervissen aan, die de lokale specialiteit de 'Gentse waterzooi' beroemd hebben gemaakt.

Deze buurt vormde een schilderachtig stadsgezicht, maar daarvan is bijna niets overgebleven. In 1882 werden diverse oude gebouwen in deze buurt, waaronder de watermolen, gesloopt en werd de rivier overweld. Bij baggerwerken kwamen tal van belangwekkende middeleeuwse vondsten aan de oppervlakte. Het is verleidelijk te veronderstellen dat zich hieronder ook voorwerpen bevonden die ooit aan De Clercgen hebben toebehoord.

Pieters oudste zoon Jacob de Clerc (ca. 1430/'35 - na 1505) vestigde zich op een steenworp afstand van zijn ouderlijk huis, in het straatje dat tegenwoordig de St. Jansvest heet. De gegevens over zijn onroerend goed alhier zijn onvolledig, hetgeen een goede reconstructie bemoeilijkt. Maar duidelijk is dat hij, in de loop der decennia, op deze locatie een aanzienlijk bezit heeft verworven. Op zeker moment kocht Jacob, aan de oostzijde van het straatje, een stenen huis dat van de straatzijde doorliep tot aan het water van de Schelde; dit gebruikte hij als woning. Naast dit huis bezat hij bovendien de helft van een zogenaamde "lochting", een open plaats, waarmee ook een omheinde (moes-)tuin of hof bedoeld kan zijn. Als gezegd was ook Jacob verver. Ik veronderstel dat hij, als oudste zoon, enige tijd de ververij van zijn moeder in de Borresteege heeft voortgezet. Maar nadien besloot hij zijn eigen ververij in te richten. Hiertoe kocht hij in juli 1457 de brouwerij 'De Hellem' genaamd, die recht tegenover zijn woning stond, aan de westzijde van de St. Jansvest. De "bruuhalame" (toebehoren van de brouwerij) zou de verkoper Cornelis de Lantmeter dan ook behouden, om daarmee "zinen vrye wille te doene". Vijftien jaar later verwierf Jacob bovendien, van de weduwe van voornoemde De Lantmeter, een "loove", tussen zijn ververij en de noordelijk ervan gelegen brouwerij De Pale. Een loove kon zijn een afdak, een overdekte gang of een galerij terzijde het gebouw, danwel een laag, aan de ververij gebouwd gebouwtje. In februari 1485 breidde Jacob zijn bezit verder uit door het huis aan de andere, zuidzijde van de ververij te kopen. Dit betrof een groot huis op de hoek van de Ondadigesteeg (tegenwoordig het Saeghermanstraatje geheten), "met allen zijne plaetsen, aysementen, lochtingen, achterhuusen, stallen ende ghelaghen der toebehoren ende ancleven mueghen van voren tot achter metter weeputte der jeghen over staende ende metter helft van eener lochtinghe dweers der jeghen over liggende, danof dandre helft den zelve Jacoppe van te voren toebehoorde". Nu had Jacob dus een omvangrijk bezit, aan weerszijden van de straat. Maar kennelijk was zijn koop- en vermoedelijk ook bouwdrift nog niet gestild. Zo blijkt dat hij naast het hoekhuis nog een aanpalend huisje in de Ondadigesteeg bezat, alsook twee "vauten", gewelfde kelders, daaronder. Voorts had hij reeds vóór 1465 aan de westzijde van het straatje, nabij het wevershuis aan de Vierwegschede (Korte Dagsteeg) een "ijdele hofstede" (een onbebouwd perceel) gekocht. Toen hij dit in augustus 1505 weer van de hand deed,

stond er een huis en erve.* Jacob had bovendien zijn ouderlijk huis in de Borresteege - in delen - verworven en was, vermoedelijk, ook nog eigenaar van twee panden in de Abeelstraat, buiten de Braempoort. Voorts bezat hij vrij wat land in de parochies van Dickele (bij Aalst), Destelbergen, Heusden en Drogen. Het moge duidelijk zijn: Jacob de Clerc was een man ‘in bonis’.

Enkele jaren voor zijn overlijden had Jacob aan zijn jongste zoon Pieter de Cleerc († 1513/26) de ververij verkocht, alsook het hoekhuis en het aanpalende huisje in de Ondadigesteege, met de twee geweldige kelders daaronder, plus de “lochting” en de helft van een put, beiden aan de rivier. Inbegrepen waren de ververstoebehoren, waaronder drie ketels, drie loden bakken, gewichten en stalen kuipen en goten. Wel werd bepaald dat de ouders en Pieters zuster Catheline, die als weduwe van ene Jacob Clauwens weer in het ouderlijk huis was komen wonen, de “lochting”, plus één van de gewelven vrijelijk mochten blijven gebruiken.

Ook de twee oudste zonen van Jacob zijn roodverver geworden. Waar de oudste, Jan († na 1513), zijn werkplaats had heb ik nog niet kunnen achterhalen. Onze voorvader Gillis de Cleerc († 1530) heeft - vermoedelijk in juni 1490 - een ververij “metter loove terzijde” gekocht op de noordoosthoek van de St. Jacobsnieuwstraat, bij de Nieuwbrug. In januari 1509 kocht hij het aanpalende huis in de straat, ter bewoning. De ververij stond op de hoek met wat nu de Oude Beestenmarkt heet, doch toentertijd ook ‘De Aert’ werd genoemd. Een aard is een plein, meistens aan het water, waar goederen worden gelost of geladen. Dit sluit nauw aan op het volgende. Als ik de diverse gegevens juist heb geïnterpreteerd, bevond zich al sinds de vroege 15de eeuw in deze oostgevel van Gillis’ ververij een nis met een Mariabeeldje, door het volk ‘Onze-Lieve-Vrouw van de Zilveren Berg’ genoemd. Zij was de patrones van de arbeiders voor het lossen en laden van alle vaartuigen die zulke hulp nodig hadden tussen de Keizerspoort en de Nieuwbrug. Deze arbeiders waren verenigd in het Gilde van de Zilveren Berg en hielden op de Aert hun bijeenkomsten. Hiertoe had het gilde een klein stukje grond in eigendom, dat gelegen was “neffens sVerwers huuse”. Mijns inziens kan hiermee slechts de ververij van Gillis zijn bedoeld, maar die benaming “het Ververshuis” is opmerkelijk. Het doet namelijk vermoeden dat het

* Als belender in de Ondadigestraat wordt dan overigens genoemd: Gillis Saegherman, naar wie het straatje tegenwoordig is vernoemd.

hoekhuis van Gillis niet alleen een ververij voor eigen gebruik was, doch ook diende als onderkomen voor het roodverversgilde. Dit behoeft nader onderzoek, maar een feit is dat verschillende De Clercqen een prominente rol in dit gilde hebben gespeeld.

Gillis de Cleerc overleed in 1530 in welstand. Behalve zijn woonhuis en ververij in de St. Jacobsnieuwstraat bezat hij een huis bij de Freremineurenbrug en delen van zeven andere huizen, de laatste hem toegekomen uit erfenissen. Buiten de stad bezat hij gronden in de parochies Destelbergen, Heusden, Drongen en St. Pieter. Ook de meeste van deze goederen had hij uit nalatenschappen verkregen. Dus veel minder dan zijn vader heeft Gillis het familiebezit kunnen of willen uitbreiden. Na Gillis' overlijden betrok zijn weduwe Barbara de Cnibbere het oude familiehuus in de Borresteege, tegenover de watermolen. Omstreeks 1541 is zij hier overleden.

Gillis en Barbara kregen acht kinderen. Ik beperk mij hier echter tot hun zoon Lieven de Cleercq (vóór 1505 - 1555/'59) en diens vrouw Lievyne van Houcke († na 1604), omdat zij de ouders zijn Jacques de Clercq, die in 1585 naar de Noordelijke Nederlanden vluchtte en de stichter is onze Hollandse tak. Over dit echtpaar De Clercq-Van Houcke is jammer genoeg nog maar weinig bekend. Zo heb ik nog niet met zekerheid kunnen vaststellen welk beroep Lieven uitoefende en waar hij en zijn gezin woonden. Doch naar alle waarschijnlijkheid was dit in de Lange Munt. Zoals in de huidige tijd het geval is, telde deze straat ook al in de zestiende eeuw vele winkels en werden de meeste huizen bewoond door kooplieden. Lieven heeft hier op 21 augustus 1542 een huis gekocht, dat nog in 1619 onder de naam 't Witte Cruyce' vermeld wordt in de staat van goed van Lievens oudste zoon Jan. Vermoedelijk stond dit huis aan de oostzijde van de straat, tussen de Wannekensaard (nu het Grootkanonplein) en de Onderstraat. In 1567, toen Lieven inmiddels was overleden, kreeg zijn weduwe Lievyne toestemming om vóór dit huis, onder de straat, een gewelfde kelder te laten maken, onder voorwaarde dat de straat niet hoger mocht komen te liggen, zij en haar nakomelingen dit deel van de straat zouden onderhouden en bovendien een extra erfelijke cijns aan de stad zou worden betaald. Twaalf jaar later werd Lievyne vermeld als wonende aan de Lange Munt, hetgeen lijkt te bevestigen dat het echtpaar De Clercq-Van Houcke inderdaad deze woning als domicilie had.

Lieven bezat echter ook twee huizen, 'De Caerde' en 'De Haselaere' genaamd, naast elkaar in de Veldstraat. Evenals voor de Lange Munt

geldt dat deze straat tegenwoordig één van de drukste winkelstraten van Gent is en toen een straat was waar veel van de rijke burgers van Gent woonden. De huizen van Lieven stonden aan het begin van de Veldstraat, aan de westzijde, tussen de huidige Jan van Stoppenbergstraat en de Nodenaaiesteeg, waar nu een monumentaal warenhuis staat. Vroeger was hier de straat veel smaller, maar zij werd in de jaren '80 van de vorige eeuw enkele meters verbreed. Hierbij kwamen op deze plek, bij het uitbreken van de funderingen van de gesloopte huizen, oude funderingen aan het licht. De gewelven van de vrijgemaakte vroeg-gotische kelders steunden op zuilen met sierlijke knopkapitelen van Doornikse kalksteen, resten van een voornaam, middeleeuws stenen huis. Of dit later het huis van Lieven is geweest is mij niet bekend. 'De Haeselaere' werd in 1580 door Lievyne van Houcke als weduwe verkocht, het andere was in 1619 nog in familiebezit. Daarbij hoorden toen bovendien drie kleinere huizen daarachter, aan de voorzijde uitkomend op de Schuurkenstraat.

Eigenaar hiervan was Lievens oudste zoon Jan de Clercq († 1619). Hij woonde zelf echter aan het Sluizeken, een pleintje aan het einde van de Oudburg. Vermoedelijk was deze woning vrij groot, want het kwam met een achterhuis uit in de Korte Steenstraat (Grauwpoort).

Mijn verhaal over waar onze voorouders in Gent hebben gewoond, eindigt met een hiaat. Wat ik namelijk niet weet, maar beslist nog hoop te achterhalen, is waar Jans jongere broer Jacques de Clercq (ca. 1555-1609), onze Hollandse stamvader, woonde. Want het was zijn huis, waar op 17 maart 1585 hij en acht doopsgezinde geloofsgenoten waren bijeengekomen, om geïnde bijdragen te verzamelen voor verdeling van steungelden, ten bate van de armen van hun gemeente. Zo'n vergadering was ten strengste verboden; de magistraat deed een inval en de negen 'kettters' werden gearresteerd. Het proces dat volgde resulteerde voor deze mannen uiteindelijk, na een halfjaar gevangenschap, in verbanning uit Vlaanderen, waarna Jacques uitweek en zich in Haarlem vestigde. Zijn huis in Gent wordt in de processtukken jammer genoeg slechts aangeduid als staande in zekere "zijstraete". U begrijpt: geen geweldige aanwijzing voor nader onderzoek. Maar wellicht zal het toch nog eens lukken deze voor onze familiegeschiedenis historische plek te lokaliseren.

[DCdC, febr. 2001]

5. Adriaan de Clercq en Louise s'Jacob en hun nageslacht, met echtgenoten

Wat deden (doen) zij voor de kost en hoe maakten (maken) zij zich nuttig op maatschappelijk gebied?

Adriaan (XIVc), de vierde zoon van Stephanus en van Suzanna Kruseman, werd in 1855 te Hillegom geboren. Na in Haarlem de 5-jarige H.B.S. met succes te hebben doorlopen, volgt hij in Amsterdam het laatste cursus-jaar van de Openbare Handelsschool, waar hij het einddiploma verwerft. Daarna werkt hij tot 1880 in Amsterdam bij de Nederlandsch-Indische Handelsbank. Dan verhuist hij naar New-York waar hij zich verder bekwaamt in het bankiersvak.

In 1882 krijgt hij uit Holland bericht dat zijn oom Karel Eduard de Clercq, firmant van de Commanditaire Vennootschap De Haarlemsche Bankvereniging, Firma Teding van Berkhout & De Clercq, is overleden. Hij neemt de eerste boot naar Holland en het lukt hem benoemd te worden tot opvolger van zijn oom. Hij wordt een welvarend man, want het gaat goed met de bank en het geluk lacht hem toe als hij in 1891 met Louise (Loukie) s'Jacob, * 1864, trouwt. Zij zal hem drie zoons en een dochter schenken. In Aerdenhout, dat tot ontwikkeling komt dankzij de elektrische tram, waarvan Adriaan commissaris is, laat hij bij een halte een groot huis bouwen, terwijl hij tevens een flink stuk grond elders in Aerdenhout koopt. Daar kunnen zijn kinderen later huizen bouwen, hetgeen twee hunner inderdaad zullen doen.

Adriaan en Louise leefden sober, maar zij gaven wel elke maand f. 1.000 aan de armen, zo vertelde mij onlangs Noor Quintus- van der Plas, de stiefdochter van de nog te noemen Reinout de Clercq (XIVc4)

In 1917, hij is dan pas 62 jaar, moet Adriaan wegens zijn slechte gezondheid afscheid nemen van de bank, maar hij blijft actief op maatschappelijk gebied. In de jaren tachtig nam hij het initiatief tot de oprichting van een aantal coöperatieve woningbouwverenigingen; in de Leidse buurt in Haarlem werd een straat naar hem genoemd. Als bestuurder van de afdeling Haarlem van het Witte Kruis, werkte hij krachtig mee aan de stichting van volks-badhuizen en voorts richtte hij met enkele andere Haarlemmers de Vereniging Weldadigheid naar Vermogen op. Deze vereniging behartigde de belangen van de "stoffelijk misdeelde burgers" van Haarlem. En natuurlijk was hij lid van de Kamer van Koophandel en Fabrieken, van 1912 tot 1920 als voorzitter. Tenslotte was hij sedert 1884 bestuurder van het Daniël de Clercq Fonds, "bestemd tot eventuele steunverlening aan leden der

familie De Clercq die daartoe het verlangen te kennen geven en volgens hen daarvoor in aanmerking komen". Dit fonds werd in 1884 opgezet uit de nalatenschap van de kinderloos overleden Daniel de Clercq (XIIa3). De laatste aantekening in het bankboekje van dit fonds vermeldt op 25 april 1927: "Overschrijving Haarlemsche Bank Hillegom f. 959,15." Adriaan overleed te Aerdenhout in 1931.

Over Louise de Clercq-s'Jacob valt niet meer te berichten dan dat zij van 1904 tot 1930 bestuurslid was van de Afdeling Haarlem der Algemeene Nederlandsche Vrouwen Vereeniging "Arbeid Adelt", hetgeen blijkt uit de inscriptie op een fraai zilveren theeblad dat haar drie jaar voor haar dood werd aangeboden. Zij werd bijna 69 jaar oud.

Steven de Clercq (XVc), de oudste zoon van Adriaan en Louise, wordt in 1892 te Haarlem geboren, maar hij groeit op in Aerdenhout. In Haarlem volgt hij het onderwijs aan de Handelsschool (H.B.S.), maar wegens ziekte kan hij de vijfde klas niet volgen en dus geen eindexamen doen.

Daarom volgt hij colleges in 'de gronden der gemeente-, provinciale- en Staatsinrichting' hetgeen hem in 1913 de 'Akte van Bekwaamheid voor Middelbaar Onderwijs' bezorgt. Leraar wordt hij echter niet; in Amsterdam volgt hij colleges in de rechten, tot de zomer van 1914. Dan verhuist hij naar Zürich, waar hij gedurende twee jaar rechten studeert. Aan die studie komt een abrupt einde, als een vriend hem schrijft, dat Ankie (Jkvr. Anna Deborah Louise) van Lennep, geb. 1894, die hij al vele jaren uit het Aerdenhoutse kent, en waarop hij reeds lang min of meer verliefd is, zich heeft verloofd. Hij neemt de eerste trein naar Holland, waar hij Ankie ten huwelijk vraagt. Zij verbreekt de verloving en geeft hem haar jawoord. Met de instemming van de a.s. schoonouders, het echtpaar Van Lennep-Van Eeghen, gaat het minder vlot. Als zij hem vragen, wat zijn vooruitzichten zijn, antwoordt Steven dat hij zijn rechtenstudie in Zürich wil afmaken en daarna burgemeester wil worden. Dat antwoord valt, vooral bij mevrouw Van Lennep, verkeerd. "Het tractement van een burgemeester stelt niets voor, daar kan een fatsoenlijk mens niet van leven." Hij krijgt pas de hand van Ankie als hij belooft bij de Haarlemsche Bank Vereeniging te gaan werken. Ankie en Steven trouwen in 1917.

Na een korte bankopleiding op het hoofdkantoor van de bank in Haarlem, is Steven acht jaar chef van het bijkantoor Hillegom. In 1925 wordt hij procuratiehouder en bureau-chef op het hoofdkantoor. In 1931 wordt de Haarlemsche Bankvereeniging overgenomen door De

Twentsche Bank. Steven had gehoopt directeur te worden, maar dat gaat niet, wegens zijn slechte gezondheid. Hij lijdt in deze jaren aan manische depressiviteit, een ziekte die zich in de jaren veertig en vijftig zal herhalen. Voor herstel verhuist hij, met Ankie, naar Zürich. Hun vier kinderen volgen successievelijk. In 1935 keert het gezin terug naar patria, Haarlem. Steven gaat werken bij De Twentsche Bank in Amsterdam, maar na een jaar heeft hij genoeg van het werken in een bank. Gedurende vier jaar saneert en beheert hij als penningmeester, pro deo, de financiën van het Zendingsbureau in Oegstgeest.

Als in 1939 de tweede wereldoorlog uitbreekt, herinnert hij zich hoe schaars in W.O. I de huisbrandstof was. Hij koopt hele bossen op in Gelderland, laat het hout naar Haarlem transporteren, waar het klein gezaagd bij de klanten thuis bezorgd wordt. Daarnaast levert hij klein gezaagd hout voor de gasgeneratoren van vracht- en personenauto's. Het bedrijf loopt als een trein, maar in 1941 voert de overheid maximumprijzen in. Die prijzen zijn zo laag, dat daar niet voor te werken valt. Alleen de zwartehandelaars kunnen in deze handel hun brood verdienen, maar met die handel wil Steven niets te maken hebben en hij liquideert, samen met zijn vrouw en zoon, zijn bedrijf. Daarna heeft Steven nooit meer voor geld gewerkt. Maar op maatschappelijk gebied was hij reeds lang actief geweest.

Vanaf het begin van de jaren twintig, hij woont dan in Aerdenhout (gemeente Bloemendaal), is hij mede-oprichter en bestuurslid van de Vereeniging Religieuze Kring (in Aerdenhout stond destijds geen protestantse kerk) en van de Schoolvereniging Aerdenhout-Bentveld; van belang voor een vader van vier kinderen. Daarnaast was hij bestuurslid van het Christelijk Lyceum in Haarlem, waar al zijn kinderen eindexamen zouden doen. Bovendien was hij in de jaren twintig bestuurslid van de Vereeniging Het Jongensgilde.

Maar ook in de politiek is hij actief als penningmeester van de Vrijheidsbond, afdeling Bloemendaal. Met voorkeursstemmen, als no 4 van lijst 8 wordt hij in 1927 lid van de gemeenteraad van Bloemendaal. Voordien zat niemand uit Aerdenhout-Bentveld in de raad. Uit die regio kwamen de voorkeursstemmen.

Nadat Steven in 1935 in patria is teruggekeerd, wordt hij al snel diaken in de Hervormde Gemeente Haarlem en bestuurslid van het Diaconessenhuis Haarlem. Wij zagen reeds dat hij vier jaar lang penningmeester van het Zendingsbureau was. Na W.O. II heeft hij geen maatschappelijke functies meer bekleed.

Zijn echtgenote Ankie van Lennep was reeds voor haar huwelijk actief in het Jonge Vrouwen Gilde. Zij behaalde het diploma Godsdienst-onderwijs en gaf les op de Schoolvereniging Aerdenhout-Bentveld. Nadat zij aan Steven drie dochters en een zoon geschonken had en haar oudste dochter op de middelbare school kwam, beseftte zij dat zij toch wel erg weinig wist. In Aerdenhout had zij met enkele andere Aerdenhoutse meisjes particulier onderwijs genoten, waarna zij nog drie jaar op een kostschool in Frans-Zwitserland gezeten had. Daar leerde zij haar moderne talen, kunstgeschiedenis en tekenen. Dat was alles.

Daarom volgde zij in Zürich gedurende ruim twee jaar op een particulier instituut een opleiding voor het Zwitserse staatsexamen. Het Zwitserse diploma verschafte haar toegang tot de Rijksuniversiteit Leiden, waar zij meester in de rechten werd. Nu lag de wereld voor haar open.

In 1939 kwam zij voor de Christelijk Historische Unie in de gemeenteraad van Haarlem. Het raadslidmaatschap was van korte duur, want de raad van Haarlem was een van de eerste Nederlandse gemeenteraden die door de Duitsers, bij wijze van represaille, opgeheven werd. Maar door dat raadslidmaatschap was zij al snel in verschillende besturen gekomen, waaronder de Haarlemsche Huishoudschool, een weeshuis en de psychiatrische inrichting Meer en Bosch te Heemstede. Na W.O. II werd het wat minder met besturen, doordat het echtpaar De Clercq naar Heemstede verhuisd was.

Steven overleed in 1970 en Ankie in 1976.

De kinderen van Steven en Ankie

Emilie Marie Antoinette de Clercq (XVc1), de oudste dochter.

Geboren in 1918 te Hillegom. Bezoekt het Stedelijk Gymnasium te Haarlem, het Gymnasium te Hilversum, de Töchterschule te Zürich en doet eindexamen H.B.S. B aan het Christelijk Lyceum te Haarlem. Vervolgens studeert zij medicijnen te Leiden, waar zij kort na W.O. II afstudeert als arts. Zij is reeds in 1943 getrouwd met Mr Adriaan Anton Vriesendorp aan wie zij vijf kinderen schenkt, maar zij vindt toch tijd om iets als arts te doen, n.l. als lerares aan het Christelijk Lyceum te Haarlem, waar zij de meisjes les geeft in het vak hygiëne. Bovendien werkt zij aan het consultatiebureau voor kleine kinderen in Haarlem. Later, als haar kinderen wat ouder zijn, is zij gedurende enige jaren huisarts te Bennebroek. Haar bestaan als arts sluit zij af als directrice van het St. Elisabeths Gasthuis te Haarlem.

Haar belangrijkste activiteit op maatschappelijk gebied beweegt zich in het politieke vlak, als lid van de V.V.D. Voor die partij is zij gedurende een aantal jaren lid van de gemeenteraad te Heemstede.

Emilie overlijdt in 1999.

Haar echtgenoot Adriaan, * 1916, is na zijn afstuderen in Leiden gedurende W.O. II werkzaam op het Rijksbureau voor Textiel in Den Haag. Kort na de oorlog komt hij in Amsterdam een aantal jaren te werken bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken. Het langste werkt hij als secretaris van het Centraal Brouwerijkantoor in Amsterdam, waar hij zich inspant voor de bierconsumptie in binnen- en buitenland. Hij doet dit zo goed, dat hij benoemd wordt tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Vanuit de Hervormde kerk is hij in 1948 betrokken bij de oprichting in Amsterdam van de Wereldraad van Kerken. Ook in de plaatselijke Hervormde gemeente is hij actief. Op maatschappelijk gebied maakt hij zich gedurende vele jaren nuttig als bestuurder van de Haarlemse Begraafenis Bos. Hij overlijdt in 1986.

Louise (Loukie) Coralie de Clercq (XVc2), de tweede dochter van Steven en Ankie.

Geboren te Hillegom in 1919. In Wallisellen (bij Zürich) volgt zij de Sekundarschule (een soort Mulo) en na terugkeer in patria het Christelijk Lyceum in Haarlem, waar zij eindexamen in de Literair Economische Afdeling doet. Dan volgt een jaar kostschool in Beieren. Terug in Nederland, W.O. II staat op uitbreken, gaat zij twee jaar naar de Haarlemsche Huishoudschool, om vervolgens het daar geleerde in de praktijk te brengen in diverse gezinnen, voornamelijk in het Gooi, waar zij de man van haar dromen vindt: Jhr. Louis Jacques Quarles van Ufford, beter bekend als Boy. Hij wordt, ondanks een mooi "Ausweis", in januari 1945 door de Duitsers opgepakt en naar Duitsland afgevoerd. Pas in juni 1945 keert hij weerom.

Loukie en Boy trouwen vier maanden later; zij zal hem twee dochters en een zoon schenken. Boy komt in dienst van de B.P.M., met bestemming Nederlands-Indië. Omdat de uitzending naar Indië vertraagd is, werkt Boy tot in de zomer van 1947 voor de Shell in Nederland, waarna uitzending naar Makassar volgt. Loukie mag zich pas een jaar later, vergezeld van twee kinderen, in Batavia bij hem voegen. Wegens problemen met Boy's gezondheid, moet het gezin in 1951 repatriëren, waarna Boy nog tot 1978 voor Shell Nederland in Den Haag en Rotterdam werkt.

Op maatschappelijk gebied maakte Boy zich nuttig als voorzitter van de Sport-en Ontspanningsvereniging "Clubhuis te Werve", de personeelsvereniging van Shell in Den Haag en omstreken. Bovendien was hij een aantal jaren Regent van het toen nog bestaande "Oude Mannen Huis" van de Fundatie van Beijeren van Schagen in Den Haag.

Loukie heeft gedurende vele jaren naailes gegeven aan vriendinnen en kennissen. Daarnaast bracht zij als Johanniter Dame bezoeken aan bejaarden en deelde zij boeken uit aan kinderen in het Zeehospitium te Kijkduin. Zij overleed in 1997.

Willem Adriaan de Clercq (XVIe), de zoon van Steven en Ankie.

Geboren in 1922 te Aerdenhout. Van 1932 tot 1935 woont hij in de directe omgeving van Zürich. Wegens zijn slechte gezondheid, gaat hij de eerste twee jaren niet naar school, maar krijgt hij particulier onderwijs van een Zwitserse lerares en van zijn vader. In het derde jaar gaat hij naar de Sekundarschule in Wallisellen, waarna hij in 1935 met succes toelatingsexamen doet voor de Kantonschule in Zürich. Onmiddellijk daarna verhuist het gezin naar Haarlem, waar Willem op het Christelijk Lyceum komt. Daar doet hij in 1941 eindexamen gymnasium bèta. Oorspronkelijk was hij helemaal niet van plan te gaan studeren; hij wilde naar de Koninklijke Marine, hetgeen natuurlijk niet door kan gaan, want W.O. II woedt. In arren moede besluit hij medicijnen te gaan studeren, maar dat blijkt een slechte keus te zijn. Binnen een jaar zwaait hij over naar de rechtenstudie. Maar de Duitse bezetter gooit roet in het eten.

Van studenten wordt in 1943 een loyaliteitsverklaring geëist. Als zij die niet afleggen, moeten zij in Duitsland gaan werken. Willem voelt natuurlijk voor geen van beide. Hoewel voorzien van een, valse, medische verklaring, wordt hij toch meegenomen naar het concentratiekamp Ommen. Daar wordt de verklaring alsnog als echt erkend, zodat Willem als vrij man naar huis kan terugkeren. Hij krijgt een echte baan als archivaris bij het Provinciaal Electriciteitsbedrijf (P.E.N.) in Bloemendaal, voorzien van een echt "Ausweis". Dit legale papier maakt het hem mogelijk aan het werk te gaan voor de illegale Zeemanspot en kort daarna voor het eveneens illegale Nationaal Steun Fonds (NSF). Al dit illegale werk kost hem zoveel tijd, dat hij het P.E.N. verlaat, maar de Ausweis blijft zijn nuttige functie behouden.

Doordat zijn chefs uitvallen, wordt Willem in september 1944 hoofd NSF voor Zuid-Kennemerland. Zonder kleerscheuren haalt hij de bevrijding in mei 1945. Intussen is een van zijn koeriersters, een zekere

Thea van Lennep, verliefd op hem geworden. De liefde wordt pas wederzijds, nadat hij zich als oorlogsvrijwilliger bij het Korps Mariniers heeft opgegeven, met als doel de bevrijding van Nederlands-Indië. Zijn carrière als marinier duurt slechts kort, want tijdens transport raakt hij zwaar gewond. Na vele maanden ziekenhuisverblijf, neemt hij de rechtenstudie weer op. Maar ook dat duurt slechts enkele maanden.

Begin 1946 werpt hij zich op het repatriëren van vissersschepen, die in mei 1940 op last van de regering naar Engeland gevaren waren. Dit bevalt hem zo goed, dat hij reder van die schepen wordt en er enkele aankoopt. In 1948 trouwt hij met Theodora Catharina (Thea) van Lennep, die hem twee dochters en een zoon zal schenken. Na zeven jaar in de zeevisserij, stelt hij vast, dat daar geen brood in te verdienen valt. Hij verkoopt de vloot naar Sleeswijk-Holteim en begint een nieuw leven in het verzekeringsvak in Amsterdam. "Wenn gar nichts ist gelungen, geht man in Versicherungen".

Van zijn dertigste tot zijn twee en zestigste werkt hij in dat vak, eerst als bediende, opklimmend tot firmant van Assurantiegroep Langeveldt. Na een fusie met D. Hudig & Co, wordt hij directeur van Hudig-Langeveldt bv. In al die jaren is hij makelaar in assurantiën en Lloyd's Agent.

Na zijn pensionering begint hij boeken te schrijven, die alle betrekking hebben op zijn bet-overgrootvader Willem de Clercq en heeft hij voldoende tijd voor zijn talrijke nevenfuncties op maatschappelijk gebied; overigens heeft hij nooit meer dan zeven nevenfuncties tegelijk willen hebben, want hij trachtte ook tijd te vinden voor zijn gezin. De hierna volgende lijst streeft naar volledigheid; de jaartallen zijn soms geschat.

- * 1938-1940 Secretaris Haarlemsche Jeugdkerk voor Ouderen.
- * 1943-1945 Nationaal Steunfonds.
- * 1946-1952 Agent Consulaire de France, IJmuiden.
- * 1952-1962 Voorzitter Oranjevereniging Velsen-Zuid,
- * 1962-1970 Curator-secretaris Gymnasium Felisenum, Velsen.
- * 1980-1984 Bestuurslid Stichting Gymnasium Felisenum.
- * 1958-1972 Secretaris Nederlandse Zeemanscentrale, Rotterdam.
- * 1962-1972 Bestuurslid Zeemanshuis Delfzijl.
- * 1962-1979 Secretaris, later penningmeester, Landelijke Hervormde Zeemansraad, Den Haag. Bestuurslid Plaatselijke Commissie Amsterdam.
- * 1974-1979 Voorzitter Nederl. Hervormde Diakonie, Santpoort.
- * 1980-1985 Voorzitter Nederl. Hervormde Kerkeraad, Santpoort.

- * 1981-1985 Lid Commissie v.h. Opzicht in de Kerkprovincies Utrecht en Noord-Holland.
- * 1981-1992 Curator Fundatie Van den Santheuvel, Sobbe, 1985-1991 curator-secretaris.
- * 1964-1994 Bestuurslid, later vice-voorzitter Réveil-Archief. Bij zijn afscheid werd hij benoemd tot Officier in Orde van Oranje-Nassau.
- * 1971-1994 Bestuurslid Kon. Noord- & Zuidholl. Redding Mij., later Kon. Nederl. Redding Mij.
- * 1976-1997 Directeur Fonds Oostersche Handel & Reederijen.
- * 1989-1997 Voorzitter Familiearchief De Clercq
- * 1993-heden Voorzitter Stamtafel Regout, binnen de Industriële Groote Club.

Het is duidelijk dat Willem, voor wat betreft onbezoldigde functies, erfelijk belast is. Zijn echtgenote Thea, geboren in 1926, is wat bescheidener geweest. Haar eind-diploma H.B.S. A. behaalt zij in 1943. In 1946 behaalt zij het diploma Chemisch Analyste en geeft zij daarna gedurende een jaar les in dat vak. Haar maatschappelijke functies (sommige jaartallen zijn geschat):

- * 1944-1945 Koerierster Nationaal Steun Fonds.
- * Jaren zestig Mede-oprichter en bestuurslid Volksuniversiteit Velsen.
- * 1960-1996 Kerkelijk bejaardenwerk.
- * 1970-1996 Organiseert en leidt bijbelkringen.
- * 1967-1992 Bestuurslid en gedurende vele jaren voorzitter van de Vereniging Tesselschade-Arbeid Adelt, Afdeling Velsen, Beverwijk e.o. Dit is gegraveerd in het zilveren theeblad, waarop de naam van Louise de Clercq-s'Jacob prijkt. Bovendien was Thea bestuurslid van enkele Fondsen van T.A.A.
- * 1988-1997 Rondleider Teylers Museum.

De drie kinderen van Willem en Thea

Wilhelmina (Willeke) de Clercq (XVIe1),

Geboren te Santpoort, gem. Velsen, in 1948. Doet in 1966 eindexamen gymnasium bèta aan het gymnasium Felisenum, waarna zij in Leiden gaat studeren. Daar wordt zij Drs in de Criminologie in 1972, in welk jaar zij trouwt met de Delftenaar August Leonard Hein Heijbroek, wien

zij in 1979 een zoon zal schenken. Zij krijgt snel een baan aan het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne en voltooit ondertussen haar rechtenstudie, zodat zij in 1974 Mr in de Rechten wordt.

In 1977 wordt zij adjunct-secretaris van de Nederlandse Orde van Advocaten in Den Haag, een functie die zij gedurende vier jaren vervult. Dan stapt zij over naar Amsterdam om daar het Integraal Kankercentrum Amsterdam (I.K.A.) op poten te zetten en te leiden. Het I.K.A. bestrijkt de provincies Noord-Holland en Flevoland. Als in 1988 de regio's Stedendriehoek en Twente zich bij het I.K.A. aansluiten, wordt zij benoemd tot algemeen directeur en dat is zij tot op de huidige dag.

Haar nevenfuncties: in 1993 volgt zij haar vader op als curator van de Fundatie Van den Santheuvel, Sobbe. Uit hoofde van haar functie bij het I.K.A. was zij bestuurslid van vier instellingen op medisch gebied. Nog steeds is zij voorzitter van de Vereniging van Integrale Kankercentra en bestuurslid van vijf instellingen die op haar vakgebied actief zijn.

Haar echtgenoot Hein Heijbroek, Ingenieur Weg- en Waterbouw, heeft teveel functies bekleed om op te noemen. Hij is n.l. interim-manager.

Louise Coralie de Clercq (XVIe2)

Geboren te Velsen in 1950. Doet in 1968 eindexamen gymnasium alfa aan het Felisenum in Velsen en gaat theologie studeren in Utrecht en Amsterdam. Na haar studie voltooid te hebben, werkt zij drie jaar als pastoraal medewerkster in het ziekenhuis "Zonnestraal" te Hilversum.

Na vervolgstudie godsdienstonderwijs, werkt zij sinds 1990 als pastor voor asielzoekers in het Opvang Centrum te Haarlem en andere asielzoekerscentra in de regio. Ook geeft zij Nederlandse les aan allochtone vrouwen en helpt zij buitenlandse kinderen met de Nederlandse taal en huiswerk.

Steven de Clercq (XVIIg)

Geboren te Velsen in 1953. Doet in 1972 eindexamen gymnasium bèta aan het Felisenum in Velsen, waarna hij economie gaat studeren in Rotterdam, waar hij in 1979 afstudeert. Zijn eerste baan vindt hij als consultant bij Broers & Partners te Bussum. In 1977 trouwt hij met Eva Catharina (Tessa) Jannink, die hem twee dochters en een zoon zal schenken. In 1984 gaat hij werken bij Nutricia te Zoetermeer, welk voedingsbedrijf hem reeds in 1985 naar Milaan stuurt teneinde daar een nieuw bedrijf op te zetten. Even komt Steven over naar Nederland om

de elfstedentocht in 1985 uit te rijden. Het gezin gaat wonen in het dorpje Luvinate. In 1990 stuurt Nutricia hem naar Riverside in Californië, waar hij het Amerikaanse bedrijf moet reorganiseren. Dit lukt goed, maar de vervuilde lucht in Riverside is niet gunstig voor het zontje Bastiaan. Steven vraagt overplaatsing aan en wordt in 1993 benoemd tot algemeen directeur Nederland van Nutricia, in Zoetermeer. Het gezin gaat wonen in Zeist.

In 1995 stapt Steven over naar Bols-Wessanen, waar hij de leiding krijgt van de bedrijven die "convenience-food", kroketten, bitterballen enz., produceren. Die bedrijven moeten gesaneerd en ten dele samengevoegd worden. Dat lukt, maar Steven werkt zich kapot, zodat hij ultimo 1997 ontslag neemt.

Het gehele jaar 1998 loopt hij in de wei. Zoals hij aan zijn familie en vrienden schreef: "het was voor mij een heel mooi jaar". Sedert begin 1999 is hij algemeen directeur van Van Dijk Studieboeken in Kampen, een bedrijf dat leerboeken verkoopt en verhuurt aan leerlingen van middelbare scholen.

Op het gebied van onbezoldigd werk voor de gemeenschap doet Steven het een stuk rustiger dan zijn vader, want hij wil veel aandacht aan zijn kinderen besteden.

In zijn Rotterdamse tijd was hij bestuurder van A.I.E.S.E.C. (Association Internationale des Etudiants en Sciences Economiques et Commerciales). Sinds 1994 is hij weer betrokken bij A.I.E.S.E.C. als lid van de lokale adviesraad Rotterdam. Als het gezin in Zeist komt te wonen wordt hockey de belangrijkste sport, die door het gehele gezin wordt beoefend. Steven traint en coacht de jeugd. In 1994 volgt hij zijn vader op in het bestuur van de Stichting Réveil-Archief, waar hij penningmeester is. In 1998 komt hij in het bestuur van de Stichting Familiearchief De Clercq, waar hij reeds spoedig voorzitter wordt.

Zijn echtgenote Tessa is opgeleid als operatiekamer-assistente. Dat vak beoefent zij voor en in het begin van haar huwelijk tot de komst van het eerste kind. De zomer van 1977 brengt zij door als stewardess bij Martinair. In 1979 werkt zij als vrijwilligster zes maanden in een weeshuis in India. Zij is jaren actief geweest op de hockeyclub maar daarnaast is zij de steun en toeverlaat van vele mensen die het moeilijk hebben.

De oudste dochter Isabelle studeert in Groningen, tweede jaars rechten. Nicolien doet volgend jaar eindexamen VWO en Bastiaan Willem zit in de tweede klas HAVO.

Cornélie Theodora de Clercq (XVc4), de jongste dochter van Steven en Ankie.

Geboren te Aerdenhout in 1923. In haar Zwitserse tijd bezoekt zij de lagere school. Terug in Nederland, gaat zij naar het Christelijk Lyceum in Haarlem, waar zij in 1942 eindexamen gymnasium alfa doet. Tijdens en na de oorlog volgt zij een opleiding fysiotherapie in Amsterdam en in Zürich. Dat vak beoefent zij enige tijd, waarna zij voor de afwisseling enkele jaren als stewardess bij de K.L.M. vliegt. In 1952 trouwt zij met mr Frits N.L. Aberson, die in dienst treedt bij de B.P.M. Het echtpaar, dat twee dochters en een zoon zal krijgen, vertrekt naar Nederlands-Indië, waar hij als jurist o.a. in Balikpapan en Pladjoe werkt. Na een aantal jaren, keert het gezin terug naar Nederland, waar Frits nog jaren op het hoofdkantoor van de B.P.M. in Den Haag werkt. Hij overlijdt in 1991.

Corrie heeft in haar Haagse tijd gedurende een flink aantal jaren vele patiënten fysiotherapeutisch behandeld.

Eduard (Eddy) Herman de Clercq (XVd), de tweede zoon van Adriaan en Louise, wordt in 1894 in Haarlem geboren, maar hij groeit in Aerdenhout op. Evenals zijn broer Steven, volgt hij de Handelsschool in Haarlem, waarna hij nog een jaar studeert aan de Handels Hochschule in Keulen. Na een stage bij een bevriende bank, komt hij in dienst bij de Haarlemsche Bankvereniging. Zijn langste tijd bracht hij, als directeur, door bij het bijkantoor Hillegom van De Twentsche Bank, vanwaar hij omstreeks 1956 met vervroegd pensioen gaat.

Voor Eddy is sport zijn lust en zijn leven, met de nadruk op hockey en tennis. Als hij omstreeks 1927 op het stuk grond dat zijn vader Adriaan destijds voor zijn kinderen gekocht had, een huis laat bouwen naast dat van zijn broer Steven, laat hij daar tevens een fraaie tennisbaan aanleggen. Zijn dochter Phemie wist mij te vertellen, dat Eddy op een dag, vanuit een berghut de Matterhorn beklom en op de avond van dezelfde dag meedeed aan een tennistoernooi.

Eddy trouwde in 1919 met de, ook zeer sportieve, Wilhelmina Cornelia (Mink)van Houten, die hem een zoon en een dochter zou schenken. Eddy overleed in 1977, zijn echtgenote in 1999; zij werd 101 jaren oud.

De twee kinderen van Eddy en Mink

Herman Adriaan de Clercq (XVIf)

Geboren te Heemstede in 1921, brengt Herman het grootste deel van zijn jeugd door in Aerdenhout. In Haarlem bezoekt hij de M.T.S. (tegenwoordig H.T.S. genoemd). Tijdens de oorlog duikt hij onder als klusjesman bij de Rotterdamsche Dok- & Scheepsbouw Mij. Na de oorlog teruggekeerd aan de M.T.S., is hij Lustrum-President van de M.T.S. Vereniging. Als scheepsbouwkundig tekenaar komt hij in dienst bij Bronswerk, eerst in Amsterdam, vervolgens in Amersfoort. Hij blijft bij dit bedrijf tot zijn vervroegde uittreding in 1983.

Als bestuurslid van de V.V.D. in Soest, maakt hij zich nuttig voor de belangen van die politieke partij. In 1955 trouwt hij met Ada Muriel Arnold. Zij schenkt hem een dochter en een zoon. Herman overlijdt in 1998.

De twee kinderen van Herman en Ada

Willemien Elisabeth de Clercq (XVIf1)

Geboren te Haarlem in 1956. Tot 1996 is zij werkzaam bij verschillende bedrijven. In dat jaar wil zij trouwen met Eric Cortenbach, werkzaam in de kunststofindustrie. Maar dat lukt niet, want Eric werd geboren in een Arabisch land, dat hem geen geboortebewijs kan verschaffen. Dus worden Willemien en Eric noodgedwongen "levenspartners", uit welke verbintenis in 1996 een dochter Elisabeth Stephanie geboren wordt.

Eduard Reinier de Clercq (XVIf2)

Geboren te Haarlem in 1959. In 1975 komt hij te werken in de Sociale Werkplaats in zijn woonplaats. In april 2000 wordt hij in de Sociale werkplaats te Amersfoort "zeer gehuldigd als 25-jarige medewerker. Het was een feestelijke en hartelijke bijeenkomst", zo schrijft zijn tante Phemie.

Euphemie (Phemie) Elisabeth de Clercq (XVd2)

Deze dochter van Eddy en Mink wordt geboren in 1923 te Heemstede. Ook zij brengt een groot deel van haar jeugd door in Aerdenhout. In Haarlem bezoekt zij het Stedelijk Gymnasium, waar zij eindexamen bèta doet. Vervolgens gaat zij in Amsterdam medicijnen studeren; haar doctoraal doet zij in Groningen. Terwijl zij aan haar semiarts werkt, raakt zij verliefd op Jacobus Johannes (Johan) van Bork, die bijna

afgestudeerd is als zenuwarts. Het stel trouwt, er wordt een kind geboren en Phemie voltooit haar studie niet. Er zullen nog twee kinderen volgen. Hoewel reeds lang als psychiater gepensioneerd, is Johan nog steeds adviseur voor oorlogsslachtoffers uit Europa en het Verre Oosten. Phemie ondersteunt hem daarbij.

Cornélie (Corry) Louise de Clercq (XIVc3), het derde kind van Adriaan en Louise. Zij wordt geboren in Haarlem in 1895, maar haar gehele jeugd brengt zij door in Aerdenhout. Zij volgt de M.M.S.-opleiding aan "Het Kopje" in Bloemendaal en gaat vervolgens in 1913 voor enkele maanden als 'paying guest' naar Greenwich om daar de Engelse taal te leren. De Franse taal leert zij tijdens logeerpactijen bij haar oom en tante s' Jacob in Lausanne. Als zij zich omstreeks 1916 verlooft met Jacob (Jonk) Albrecht Insinger, volgt zij een stoom-huishoudcursus ter voorbereiding op de huwelijks staat, die in 1917 een aanvang neemt. Het echtpaar zal twee zoons en een dochter krijgen.

Corry heeft, samen met haar echtgenoot Jonk, in Bussum weldadigheid bedreven op kleine schaal. Zij was daarnaast actief binnen de Remonstrantse Broederschap en bezocht in het kader van het Rode Kruis chronisch zieken en gehandicapten.

Jonk, die na een opleiding aan het gymnasium, chemie studeerde, kwam vervolgens in dienst van de Chemische Fabrik Naarden, waar hij hoofd van het analytisch laboratorium werd. Tenslotte was hij bedrijfsbibliothecaris, tot zijn pensionering in 1956. Zijn vrije tijd besteedde hij o.a. als voorzitter van de Openbare Bibliotheek in Bussum. Hij overleed in 1966, in de leeftijd van 75 jaar. Corry overleed vier jaar later, in 1970.

Reinout de Clercq (XIVc4), het vierde kind van Adriaan en Louise, wordt in 1897 in Haarlem geboren. Ook hij brengt zijn jeugd in Aerdenhout door. Van hem is weinig bekend, doordat hij heel jong, zonder nageslacht overleed. In Amsterdam werkte hij bij Internatio, welk bedrijf hem naar Nederlands-Indië, o.a. Padang uitzond. In 1925 trouwt hij in Singapore met Adriana Wilhelmina van Dam van Noorderloo, gescheiden echtgenote van Carel Louis van der Plas.

Omdat vader Adriaan ernstig ziek is, reist Reinout in 1928 met zijn vrouw en met haar dochter uit haar eerste huwelijk, Eleonore (Noor) P.M. van der Plas, naar Nederland. Aan boord van het m.s. Sibajak overlijdt Reinout aan malaria. De crematie vindt plaats in Colombo; de

urn met zijn as wordt bijgezet in een graf op Westerveld. Zijn ouders zijn later in dat graf begraven.

Van mijn oudste zusje, wijlen Emilie, weet ik, dat oom Rein haar aardigste oom was, die veel en goed fotografeerde en een grote collectie glasplaten bezat, ontwikkeld en afgedrukt in de donkere kamer van zijn ouderlijk huis. Waar die collectie is gebleven?

Dit artikel over Adriaan en Louise en hun nageslacht eindigt met een vraagteken. Ongetwijfeld zullen bij de lezer wel meer vraagtekens gerezen zijn. Dat is onvermijdelijk bij een dergelijk verhaal.

Santpoort, 16 november 2000

Willem Adriaan de Clercq

6. ‘Pilotproject 1811-1822’ dagboek Willem de Clercq

Het is de meeste nazaten van Willem de Clercq (XIIa) wel bekend, dat het dagboek dat hij van 1811 tot zijn dood in 1844 bijhield, zeer omvangrijk is: 30.000 bladzijden, incl. bijlagen. Het handschrift is moeilijk leesbaar en de inkt begint te verbleken. Wij kunnen dan ook rustig stellen, dat het dagboek moeilijk toegankelijk is. Een wetenschappelijk verantwoorde editie, dus volledig geannoteerd, zou zeer kostbaar zijn, waarbij wij aan miljoenen guldens moeten denken.

Teneinde het dagboek toch toegankelijk te maken, heeft de Stichting Réveil-

Archief, die het dagboek beheert, besloten om te trachten een gedeelte, n.l. de jaren 1811 tot 1822 te laten uittypen en op het Internet beschikbaar te stellen. Het voordeel hiervan is, dat de digitale tekst doorzoekbaar is op alle manieren die de gebruiker wenst.

De periode tot 1822 is gekozen, omdat sinds de eerste dagboek-aantekeningen, een tijd van grote veranderingen en politieke omwentelingen in de Nederlandse samenleving is verstreken. De Clercq is nu gevestigd in zijn beroep, hij is gehuwd en hij heeft een belangrijke vorm van literair-wetenschappelijke erkenning gekregen door de bekroning van zijn antwoord op een prestigieuze prijsvraag van het Koninklijk Instituut.

Als het lukt om dit relatief bescheiden project van de grond te krijgen, is al veel gewonnen. Maar wij mogen niet vergeten, dat ook dit bescheiden

project ettelijke tonnen in guldens zal vergen. Er zal dus gezocht moeten worden naar milde sponsors.

Santpoort, 16 november 2000

Willem Adriaan de Clercq

7. Scribenten blijven welkom

Hier eindigt deze nieuwsbrief. Tot slot benadrukken wij, als in de vorige nummers, dat de kolommen van de nieuwsbrief open staan voor iedereen met informatie. Bijdragen zijn meer dan welkom. Schrijf hiervoor naar de voorzitter: S. de Clercq, Verlengde Slotlaan 75, 3707 CC, Zeist.

Met hartelijke groet,

Het Bestuur.

[Eindredactie: Alexander S. en Daan C. de Clercq]

[Oplage: 50]

Correspondentieadres: Vinkenbaan 17 2082 EN Santpoort-Zuid

Bankrelatie: Postbank rek.nr. 33.26.180 t.n.v. Familie Archief De Clercq te Voorburg